

AF

Advisors

Position paper

Hoe laat is het?

Het is biodiversi-tijd!



I. Introductie

AF Advisors bestaat inmiddels 18 jaar. Onze missie is altijd geweest om als consultancy bedrijf een bijdrage te leveren aan een gezonde financiële sector. We nemen deze verantwoordelijkheid serieus door ons uit te spreken over belangrijke onderwerpen. Afgelopen jaar zijn we gestart met een serie van position papers over duurzaam beleggen.

Het thema van deze position paper is biodiversiteit. Een duurzaamheidsthema dat steeds meer aandacht krijgt, naarmate het besef groeit van de grote impact die het verlies van biodiversiteit kan hebben. Toch is er ook nog veel onbegrip en onwetendheid. Daar waar klimaatverandering in de wetenschap en media veel aandacht krijgt, is de problematiek van biodiversiteitsverlies minder bekend. Het wordt soms gezien als een onderdeel of gevolg van klimaatverandering. Ondanks dat er zeker verbanden zijn is het een zelfstandig thema wat separaat aandacht vereist. Bij de effecten van klimaatverandering zoals een stijgende zeespiegel of de toename van extreem weer kan iedereen zich intuïtief een voorstelling maken. De consequentie van de afname van biodiversiteit is minder makkelijk intuïtief te begrijpen. Vaak denkt men bij de afname van biodiversiteit eerst aan het uitsterven van knuffelbare zoogdieren die in een dierentuin te zien zijn. De daadwerkelijke achterliggende impact op ecosystemen en de economische consequenties zijn minder inzichtelijk.

AF Advisors is een consultancy bedrijf dat zowel asset managers als asset owners bedient. Hierdoor zien we veel verschillende visies op duurzaam beleggen. Een groot deel van onze opdrachten heeft tegenwoordig direct of indirect te maken met duurzaam beleggen. In deze position paper hebben we onze eigen visie op beleggen met oog voor biodiversiteit beschreven. Aan de hand van zestien stellingen nemen we je graag mee in wat wij zien als de belangrijkste punten als het gaat over beleggen met oog voor biodiversiteit. Het doel is niet eenieder te overtuigen van ons gelijk, maar enerzijds onszelf te dwingen om gestructureerd onze visie op papier te zetten en deze met een breed publiek te delen, en anderzijds het gesprek aan te gaan met degenen die een andere visie hebben. Het is waarschijnlijk dat delen van onze visie de komende jaren achterhaald gaan zijn. Wij geloven dat een duurzamere wereld gebaat is bij een verscheidenheid aan visies, voortschrijdend inzicht en een open gepassioneerde discussie.

Dit is de tweede position paper van AF Advisors in een reeks van position papers over duurzaamheidsgerelateerde onderwerpen. De volgende papers zullen inzoomen op andere duurzaamheidsthema's die relevant zijn binnen de vermogensbeheerindustrie.

Mocht je naar aanleiding van deze position paper meer informatie willen ontvangen, een keer vrijblijvend willen sparren of ons van jouw gelijk willen overtuigen dan spreken we graag een keer af.



II. De waarde van biodiversiteit

1. Biologische diversiteit staat onder druk

Biodiversiteit, vaak uitgelegd als soortenrijkdom, is de verscheidenheid van alle levensvormen binnen een geografische afbakening. Dit kan de gehele aarde betreffen of een kleiner gebied. Denk hierbij aan een ecosysteem, zoals een stuk bos, of een bioom, zoals een woestijn. Biodiversiteit kan op verschillende manieren worden bepaald en berekend. Er zijn wereldwijd ongeveer acht miljoen levensvormen. Elke levensvorm heeft een eigen rol in een ecosysteem. Het ontbreken van een levensvorm heeft direct of indirect een effect op het functioneren van het ecosysteem. Dit effect is niet altijd zichtbaar, maar wel altijd aanwezig. Het uitsterven van een soort, het verdwijnen uit een ecosysteem of zelfs minder overvloedig aanwezig zijn kan een ecosysteem ingrijpend veranderen. Dit is een natuurlijk proces wat sinds het begin der tijden plaatsvindt, echter wat door menselijk ingrijpen versneld wordt. De effecten van menselijk ingrijpen zijn deels bekend, maar ook voor een groot deel onbekend.¹

In veel ecosystemen overall ter wereld staat de biodiversiteit onder druk, ook in Nederland. Die druk is te wijten aan meerdere factoren, zoals versnippering en afname van het leefgebied van plant- en diersoorten, klimaatverandering, verdroging, overbemesting,

industrialisering, verstedelijking en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.² Met de huidige snelheid van biodiversiteitsverlies en zonder verregaande actie wordt er fundamentele schade aangebracht aan de meeste ecosystemen.

Bij afname aan biodiversiteit wordt er vaak gedacht aan het uitsterven van soorten. De huidige snelheid van het uitsterven van het aantal soorten is 1.000 keer hoger dan de reguliere natuurlijke snelheid. De huidige snelheid wordt waarschijnlijk nog onderschat³ en zal zonder drastisch ingrijpen verder toenemen. Het Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES) schat in dat er een miljoen soorten zijn die met uitsterven bedreigd worden, waarvan een deel al de komende decennia.⁴

Het beperkter voorkomen van een soort, of zelfs het volledig verdwijnen uit ecosystemen vormt nog een groter probleem. Tussen 1970 en 2020 is het aantal levende dieren van een groot aantal geobserveerde soorten afgenomen met 73%.⁵

Nederland is helaas koploper biodiversiteitsverlies en kampt inmiddels met serieuze uitdagingen voor de resterende natuur zoals stikstofproblemen en verslechterende waterkwaliteit.⁶

¹ IPBES, 2019, Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services

² Biodiversiteit. (z.d.-b). WUR. <https://www.wur.nl/nl/onderzoek-resultaten/themas/biodiversiteit.htm>

³ Pimm, S. L., Jenkins, C. N., Abell, R., Brooks, T. M., Gittleman, J. L., Joppa, L. N., Raven, P. H., Roberts, C. M., & Sexton, J. O. (2014). The biodiversity of species and their rates of extinction, distribution, and protection. *Science*, 344(6187). <https://doi.org/10.1126/science>

⁴ IPBES, 2019, Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services Summary for Policymakers

⁵ Ritchie, H., Spooner, F., & Roser, M. (2022, 19 december). Biodiversity. Our World in Data. <https://ourworldindata.org/biodiversity>; Living Planet Report 2024 | WWF. (z.d.). <https://livingplanet.panda.org/en-GB/>

⁶ Biodiversiteitsverlies in Nederland, Europa en de wereld, 1700-2010. (2013, 27 september). Compendium Voor de Leefomgeving. <https://www.clo.nl/indicatoren>



2. Biodiversiteitsverlies kan klimaatverandering versnellen en andersom

Vergelijkbaar met het bestrijden van klimaatverandering is het bestrijden van de afname van biodiversiteit een tweede concrete duurzaamheidsuitdaging. Toch is de zichtbaarheid van de problematiek van biodiversiteitsverlies beperkt, zeker in vergelijking met klimaatverandering. Veel mensen zien het onderscheid niet tussen deze twee uitdagingen. Dit komt mede door de onderlinge afhankelijkheid.

De Verenigde Naties noemen biodiversiteit zelfs de sterkste verdediging tegen klimaatverandering.⁷ De helft van de broeikasgassen worden namelijk binnen ecosystemen, zowel op het land als in zeeën en oceanen, geabsorbeerd. Veengebieden zijn bijvoorbeeld bijzonder effectief in het opslaan van koolstofdioxide. Helaas zijn deze veengebieden, als een van de meest soortenrijke

ecosystemen, bijzonder kwetsbaar voor de afname van biodiversiteit. Met name de verhoging van de hoeveelheid stikstof heeft een desastreus effect op de biodiversiteit van veengebieden waardoor het gehele ecosysteem verandert en veel minder goed koolstofdioxide opslaat. Hierdoor verdwijnen soorten of trekken ze weg, wat het effect verder versnelt. Bodemdaling en daarmee drooglegging van veengebieden heeft nog een verdergaand effect op veengebieden. Hierdoor komt er koolstofdioxide in grote hoeveelheden vrij. Dit voorbeeld laat de interactie zien tussen klimaatverandering en de afname van biodiversiteit.

Maatregelen tegen klimaatverandering hebben daarentegen vaak een positief effect op het behoud of herstel van biodiversiteit. Dit is echter niet altijd het geval. Soms moet er een keuze worden gemaakt.

⁷ United Nations. (z.d.). Biodiversity - our strongest natural defense against climate change | United Nations. <https://www.un.org/en/climatechange/science/climate-issues/biodiversity>



Case studie: biodiversiteit en offshore wind in de Noordzee

Oscar Bos, marien ecooloog en onderzoeker, Wageningen Marine Research

In 2023 werd de 10-jaarlijkse 'Quality Status report' van de Noordoost Atlantische Oceaan gepubliceerd.⁸ Daarin wordt duidelijk dat het met veel soorten en habitats slecht is gesteld. In de zomer van 2024 is de Europese Natuurherstelverordening aangenomen, waarin staat dat elke lidstaat met een plan moet komen om de natuur te herstellen. Een van de activiteiten op de Noordzee die daar een steentje aan bijdraagt is de offshore windenergie.

Offshore windenergie op de Noordzee neemt de komende jaren enorm toe, vanwege de vraag naar duurzame energie. Bij de meest recente offshore windparktenders voor 'Hollandse Kust

West' en 'IJmuiden Ver' werd natuurherstel en ecologie opgenomen in de tendercriteria. Zo ontstond er een duidelijk financieel voordeel (het 'winnen' van het park) voor het consortium dat ook de beste voorstellen had voor natuurherstel en het vermijden van negatieve effecten op de biodiversiteit. In de laatste tender voor 'IJmuiden Ver', is pensioenfonds ABP de grote investeerder.⁹

Ommensen bewust te maken van de schoonheid én van de wisselwerking van klimaatverandering en biodiversiteit van de Noordzee, is in de zomer van 2024 een bioscoopfilm uitgebracht, 'De Wilde Noordzee', die in oktober 2024 al meer dan 100.000 bezoekers had getrokken.¹⁰

⁸ OSPAR QRS 2023 - Work Areas

⁹ ABP gaat met Noordzeer natuurinclusief windpark op Noordzee bouwen | ABP. (z.d.). <https://www.abp.nl/nieuws-en-pers/nieuws/2024/juni/abp-windmolens-zee>

¹⁰ Dutch Maritime Productions B.V. (2024, 9 september). De Wilde Noordzee - bioscoopfilm & TV-serie. De Wilde Noordzee. <https://www.thewildnorthsea.com/nl/welkom/>

3. Biodiversiteitsverlies verlaagt de leefbaarheid van de aarde

Veranderingen in ecosystemen kunnen op verschillende manieren een negatief effect hebben op de leefbaarheid van de aarde. Een voorbeeld is het eerdergenoemde verband tussen klimaatverandering en biodiversiteit. Evenwichtige ecosystemen zoals regenwouden spelen een belangrijke rol door netto opname van koolstofdioxide. Onevenwichtige ecosystemen als gevolg van lagere biodiversiteit, door bijvoorbeeld ontbossing of monocultuur, kunnen klimaatverandering versnellen.¹¹ Ook is er een belangrijke rol van ecosystemen in de voedselvoorziening. Onevenwichtige ecosystemen kunnen leiden tot het mislukken van oogsten of

de noodzaak tot het inzetten van kunstmest of bestrijdingsmiddelen. Met name insecten spelen een vaak onzichtbare rol in voedselvoorziening door zaden te verspreiden, planten te bevruchten, dode planten af te breken en als voedselbron te dienen voor andere dieren. Goed functionerende ecosystemen zijn van belang voor de weerbaarheid van mensen, dieren en planten en verkleinen daarmee de kans op ziektes en plagen. Zo hebben vogelgriep en Q-koorts het leven van miljoenen Nederlanders beïnvloed. Uitbraken van deze epidemieën illustreren hoe kwetsbaar ons voedselsysteem is voor ziektes en plagen bij dieren en planten.

¹¹ Bongers, F. J., Schmid, B., Bruijnzeel, H., Bongers, F., Li, S., Von Oheimb, G., Li, Y., Cheng, A., Ma, K., & Liu, X. (2021b). Functional diversity effects on productivity increase with age in a forest biodiversity experiment. *Nature Ecology & Evolution*, 5(12), 1594–1603.

4. Biodiversiteitsverlies heeft economische impact

Veranderingen in ecosystemen hebben niet alleen gevolgen voor de leefbaarheid van de aarde maar ook voor de economie. Volgens de OECD is ongeveer de helft van het wereldwijde BBP sterk of gematigd afhankelijk van de status van biodiversiteit.¹² Onderzoeken van IPBES, DNB en PBL en de Dasgupta Review bevestigen de cruciale rol van biodiversiteit voor economische en maatschappelijke stabiliteit.

Een veel gebruikt voorbeeld is de rol van bijen bij de bestuiving van gewassen. Intensieve grootschalige landbouw en verkeerd maaibeeld leiden tot onvoldoende nestgelegenheid, onvoldoende bloeiende planten en de noodzaak tot het gebruik van gifstoffen met als gevolg een wereldwijde afname van het aantal bijen en bijensoorten. Op dit moment is meer dan 75% van de voedselgewassen afhankelijk

van bestuiving.¹³ Vermindering van het aantal bijen leidt tot een lagere opbrengst en in extremis zelfs tot de noodzaak van kostbare handmatige bestuiving. Iets wat ook het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur wil voorkomen met de Nationale Bijenstrategie voor behoud en groei van de bijenpopulatie. In dit voorbeeld heeft een afname van biodiversiteit direct gevolgen voor de economie door de verhoging van productiekosten en uiteindelijk hogere voedselprijzen.

Naast dit bekende voorbeeld zijn er talloze andere voorbeelden. Bovendien zijn er zeer waarschijnlijk ontelbare effecten van de afname van biodiversiteit die nog niet bekend zijn en waar derhalve nog geen actie op genomen wordt.

5. De aandacht voor biodiversiteitsverlies groeit

De vorige stelling leest niet als een positief verhaal. Het gebrek aan daadkracht in de maatschappij in het verleden om actie te ondernemen tegen de afname in biodiversiteit maakt de betrokkenheid nu van bedrijven en de financiële sector des te crucialer. Gelukkig neemt wereldwijd de aandacht voor biodiversiteit toe. Internationaal wordt er sinds 1994 een tweejaarlijks Conference of the Parties (COP) georganiseerd, een centraal overleg tussen landen over dit onderwerp. Dit bestuursorgaan is georganiseerd door de Convention on Biological Diversity, vergelijkbaar met de jaarlijkse COP over klimaatverandering. Dit betekent dat bijna 200 landen afspraken proberen te maken over maatregelen voor het terugdringen van biodiversiteitsverlies wereldwijd. Op de COP15, in 2022 in Montreal Canada, was er een doorbraak met de ondertekening van een raamwerk met biodiversiteitsdoelen, het Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (GBF). Dit betrof een viertal doelen te realiseren voor 2050 en drieëntwintig

doelen te realiseren voor 2030. De meest in het oog springende doelstelling is de 30x30 doelstelling, waarin 190 landen afspreken dat uiterlijk in 2030 de biodiversiteit van 30 procent van de ecosystemen beschermd moet zijn. Dit akkoord ging de boeken in als het 'Parijsakkoord voor de natuur'.

In oktober 2024 heeft de COP16 plaatsgevonden in Colombia. Hier was duidelijk minder vooruitgang en het is niet gelukt om de afgesproken actieplannen verder te concretiseren. Het vastlopen van deze plannen had onder andere te maken met politieke wisselingen in de betrokken landen, zoals ook in Nederland. Deze tegenvallende resultaten benadrukken het belang van een proactieve houding vanuit de financiële sector om de problemen rondom biodiversiteit aan te pakken. Opvallend was wel dat bij deze editie, vergeleken met eerdere edities, een groot aantal bedrijven en financiële instellingen aanwezig was.

¹² De economie van de biodiversiteit: kan boekhouding de natuur helpen redden? (z.d.). European Environment Agency. <https://www.eea.europa.eu/nl/ema-signalen>

¹³ Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. (2020, 10 april). Bescherming bijen en andere bestuivers. Natuur en Biodiversiteit | Rijksoverheid.nl. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit>

III. Biodiversiteit en beleggen

6. Het belang van biodiversiteitsbehoud is ook cruciaal voor de financiële sector

De primaire verantwoordelijkheid voor het stoppen van biodiversiteitsverlies ligt bij overheden. Zij zijn verantwoordelijk voor het welzijn van de inwoners van hun land. Overheden zijn ook het best uitgerust om via beleidskeuzes en wetten maatregelen te nemen. Desalniettemin leert het verleden dat bij belangrijke veranderingen er niet alleen of volledig op de overheid vertrouwd kan worden. Participanten in de markteconomie zoals financiële instellingen hebben ook een belangrijke rol te vervullen. Ze hebben niet alleen een breder maatschappelijk belang te dienen maar er is ook een eigen belang.

Voor de financiële sector is biodiversiteitsbehoud, en daarmee het beperken en tegengaan van biodiversiteitsverlies, essentieel, omdat het de basis vormt voor economische stabiliteit en voorspoed. Het verlies aan biodiversiteit kan de waarde van activa bedreigen en daarmee

de stabiliteit van de financiële markten onder druk zetten. Dit vergroot de noodzaak voor de financiële sector om biodiversiteitsrisico's zorgvuldig te beheren. Zowel de eigen impact op als de afhankelijkheid van biodiversiteit verdient de aandacht.¹⁴

Toenemende druk vanuit regelgeving en publieke verwachtingen zal ook in de toekomst een belangrijke drijfveer blijven voor financiële instellingen om een bijdrage te leveren aan biodiversiteitsbehoud. Denk hierbij aan regelgeving zoals de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) en de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR), die zowel bedrijven als financiële instellingen verplichten om te rapporteren over de impact van hun activiteiten, investeringen en beleggingen op duurzaamheid. Onderdeel van deze regelgeving betreft ook het rapporteren over biodiversiteit.

¹⁴ [IPBES, 2019, Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services](#) ; [De Nederlandse Bank en het Planbureau voor de Leefomgeving, 2020, Biodiversiteit en de financiële sector: een kruisbestuiving?](#) ; [Cambridge University Press & Assessment, & Dasgupta, P. \(2024\). The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review. Cambridge University Press & Assessment.](#)



7. Het is belangrijk om onderscheid te maken tussen 'doing less harm' en 'doing good'

Wanneer we het hebben over de impact van de financiële sector op biodiversiteit is het goed onderscheid te maken tussen de verschillende manieren van impact en de mate van impact. Er zijn verschillen tussen het 'financieren van' en 'beleggen in' bedrijven en projecten en verschillen tussen publieke en private markten.

Bij het 'financieren van' bedrijven en projecten wordt door banken of investeerders direct kapitaal beschikbaar gesteld. Bij directe financiering kunnen er voorwaarden worden gesteld aan deze financiering. Hiermee ligt het zwaartepunt van de impact aan het begin van de financiering. Voorbeelden zijn banken die groene leningen verstrekken maar ook institutionele investeerders die via private markten microfinanciering mogelijk maken.

Bij het 'beleggen in' wordt via beleggingen indirect kapitaal beschikbaar gesteld aan bedrijven en projecten. Beleggen via publieke markten gaat overwegend niet via de primaire markt (uitgifte van aandelen en obligaties), maar juist via de secundaire markt. Hierbij worden beleggingen onderling tussen beleggers verkocht en aangekocht. Door deze indirecte financiering is de mogelijkheid tot het maken van impact beperkt. Met een actieve invulling van het eigenaarschap van de belegging, voting en engagement, kan deze beperkte impact benut worden. Daarnaast kan er ook afgezien worden van een belegging in een bedrijf of project. Uitsluiten heeft echter minder impact omdat er geen directe invloed wordt uitgeoefend op het stimuleren van duurzame verandering.

Door het onderscheid te maken tussen financieren en beleggen kan er gekeken worden naar de mate

van impact van de beleggingen. Het is belangrijk eerlijk en realistisch te zijn over de te maken impact van beleggingen zodat er bij stakeholders geen verkeerde verwachtingen geschept worden. Zo zijn er maar weinig bedrijven of economische activiteiten die netto positieve impact realiseren op het gebied van biodiversiteit. Het grootste deel van de bedrijven en economische activiteiten hebben een negatieve impact op de natuur en biodiversiteit.

Wanneer we het hebben over het minimaliseren van een negatieve bijdrage kan dit geschaard worden onder doing less harm. Aangezien publieke markten vooral mogelijkheden bieden tot beleggen in (grote) bedrijven valt dit grotendeels onder deze noemer. Doing less harm kan gestimuleerd worden door actief aandeelhouderschap uit te oefenen en kapitaal te bewegen richting bedrijven die relatief minder biodiversiteitsverlies veroorzaken.

Door een gerichte financiering van bedrijven of activiteiten die bijdragen aan biodiversiteit of biodiversiteitsverlies helpen verminderen is er de mogelijkheid tot doing good. Doing good, simpelweg het maken van positieve impact, is meer aan private markten toebedeeld. Dit type belegging is schaarser en complexer.

Het merendeel van de beleggingen is echter onderdeel van publieke markten en geïnvesteerd in bedrijven die in het beste geval bijdragen aandacht hebben voor het verminderen van het veroorzaken van biodiversiteitsverlies. Slechts een klein percentage van alle beleggingen wordt belegd op een manier die daadwerkelijk bijdraagt aan (het behoud van) biodiversiteit.



8. De financiële sector heeft baat bij meer aandacht voor een brede rendementsmaatstaf

Overheden spelen een belangrijke rol in het sturen van kapitaalstromen door middel van wet- en regelgeving en subsidies. De financiële sector heeft echter ook een bepalende rol en kan een positieve of negatieve impact hebben op biodiversiteit door de keuzes die zij maakt in financieringen en investeringen. Als kapitaalverschaffer kan de sector bijdragen aan behoud en herstel van biodiversiteit door duurzaamheidscriteria mee te nemen in de overweging bij kapitaalverschaffing. Dit kan bijvoorbeeld door bedrijven in risicovolle sectoren te vermijden, voorwaarden te stellen aan bedrijfsfinanciering of bedrijven anderszins te overtuigen van het belang van biodiversiteit.

De financiële gevolgen van beleggen worden tot op de cent in kaart gebracht, terwijl de gevolgen van beleggen op natuurlijk kapitaal,

waaronder biodiversiteit, grotendeels onbekend zijn. Biodiversiteit heeft hiermee momenteel nauwelijks een plek in beleggingsbeslissingen en waardering van beleggingen. Verlies van biodiversiteit wordt vooral als risico erkend, maar het is een zogenoemde 'externaliteit' waar nog geen prijskaartje aan hangt. Bovendien wordt biodiversiteitsbehoud zelden gezien als kans of iets dat waarde heeft op zichzelf. Wanneer dit wel het geval zou zijn zullen beleggers onder ogen moeten komen dat waar financieel rendement op de korte termijn gerealiseerd wordt, dit ten koste gaat van natuurlijk kapitaal. Met uiteindelijk het gevolg dat de lange termijn waarde van zowel natuurlijk als financieel kapitaal in gevaar komt.



IV. Implementatie van biodiversiteit

9. Biodiversiteitsrisico is moeilijk te vermijden

Biodiversiteitsrisico in een brede definitie is het risico van negatieve consequenties als gevolg van biodiversiteitsverlies. Voor beleggers is biodiversiteitsrisico het risico van de (financiële) waardevermindering van beleggingen als het directe of indirecte gevolg van de afname van biodiversiteit.

Het biodiversiteitsrisico, in absolute zin, is niet gemakkelijk voor een belegger te verminderen. Door te beleggen op een manier die minder schade doet aan biodiversiteit (do less harm) of juist een bijdrage te leveren aan het behoud of herstel van biodiversiteit (do good) wordt het biodiversiteitsrisico niet significant verlaagd. Dit risico kan alleen significant worden beperkt wanneer alle beleggers, bedrijven, overheden én consumenten hun bijdrage leveren. Zelfs voor de grootste beleggers is het effect beperkt en is het meer een kwestie van een kleine bijdrage in het grotere geheel.

Het is wel mogelijk om het biodiversiteitsrisico te verminderen door rekening te houden met de biodiversiteitsrisico's van de bedrijven en landen waarin wordt belegd. Dit werkt hetzelfde als bij klimaatrisico. Er is transitierisico, het risico dat een

bedrijf of land achterblijft in het overgangsproces, en er is fysiek risico, het risico dat een bedrijf of land fysiek wordt geraakt door de afname van biodiversiteit. Bij het samenstellen van de portefeuille kan er rekening gehouden worden met het biodiversiteitsrisico van de beleggingen. Een sterke reductie is niet mogelijk aangezien de wereldwijde economische systemen erg afhankelijk van elkaar zijn. Bij een sterk verlies van biodiversiteit zal dit het gehele economische systeem raken.

Als er geen bijdrage wordt geleverd is dit ook een potentieel reputatie risico voor bijvoorbeeld vermogensbeheerders en pensioenfondsen. Hoewel er in Nederland nog geen wetgeving is die het vernietigen van de leefomgeving door bedrijven en hun financiers strafbaar stelt, wint het idee van ecodidewetgeving aan momentum. Naast een negatief reputatierisico door het bijdragen aan biodiversiteitsverlies is er ook mogelijke positieve bijdrage aan de reputatie van de belegger door juist te investeren in het behoud of herstel van biodiversiteit.



Ecocide

Merle Kooijman, docent en onderzoeker strafrecht, Universiteit van Amsterdam

Ecocide is het strafrechtelijk aansprakelijk stellen van individuen en rechtspersonen – zoals pensioenfondsen en vermogensbeheerders – voor het vernietigen van de leefomgeving. Recent krijgt dit meer aandacht van activisten, juristen en politici. De roep om strafbaarstelling is zeker niet nieuw, maar klinkt tegen de achtergrond van de wereldwijde natuur- en klimaatcrises wel steeds luider en vaker¹⁵.

Ecocide is reeds een strafbaar feit in landen zoals Frankrijk en België. In Nederland diende Lammert van Raan (Partij voor de Dieren), op 30 november 2023, een wetsvoorstel in met betrekking tot strafbaarstelling van ecocide, dat van commentaar is voorzien door de Afdeling advisering van de Raad van State¹⁶. Uit dit advies bleek onder meer dat aansluiting dient te worden gezocht bij de herziene Richtlijn milieucriminaliteit (Richtlijn). Deze Richtlijn bepaalt in dit kader dat EU-lidstaten verplicht zijn om hogere straffen op te leggen, met name als sprake is van 'aanzienlijke milieuschade'¹⁷. Volgens de Richtlijn wordt met dit delict aansluiting gezocht bij 'gedragingen die vergelijkbaar zijn met "ecocide"¹⁸. Dit houdt in dat zowel individuen als rechtspersonen zwaarder gestraft kunnen worden wanneer zij opzettelijk de vernietiging veroorzaken van

een ecosysteem. Wel is hiervoor vereist dat dit ecosysteem een aanzienlijke omvang of milieuwaaarde heeft of dat het een beschermd gebied betreft¹⁹. In 2026 dient de Richtlijn, inclusief deze (variant van) ecocidewetgeving, geïmplementeerd te zijn in Nederlandse wet- en regelgeving. Dit betekent dat een verhoogde straf wegens het opzettelijk aanrichten van ecocide in de nabije toekomst een risico vormt.

Ook internationaal staat de strafbaarstelling van ecocide op de agenda. In 2020 heeft een internationaal expert panel een definitie van ecocide opgesteld²⁰. Deze definitie is recent door Vanuatu, Fiji en Samoa aangedragen bij het Internationaal Strafhof met de bedoeling om ecocide, net als genocide en misdrijven tegen de menselijkheid, strafbaar te maken volgens het internationaal recht. Indien dit wordt aangenomen kunnen staatshoofden en leidende figuren binnen een rechtspersoon strafrechtelijke aansprakelijk worden gehouden voor natuurvervuiling. Tot op heden kent het internationaal strafrecht enkel individuele strafrechtelijke aansprakelijkheid. Rechtspersonen kunnen dus niet aansprakelijk worden gehouden²¹. Zo bezien is de strafrechtelijke aansprakelijkheid van serieuze natuur- en klimaatschade volop in ontwikkeling.

¹⁵ Merle Kooijman, "From Anthropos to Oikos in International Criminal Law: A Critical-Theoretical Exploration of Ecocide as an 'Ecocentric' Amendment to the Rome Statute," in *Netherlands Yearbook of International Law* 2021, ed. Daniëlla Dam-de Jong and Fabian Amtenbrink, vol. 52, Netherlands Yearbook of International Law (The Hague: T.M.C. Asser Press, 2023), 101–31, https://doi.org/10.1007/978-94-6265-587-4_5.

¹⁶ Kamerstukken II 2023/24, 36475, nr. 3.

¹⁷ Voorstel van wet van het lid Van Raan houdende wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafrecht BES in verband met het strafbaar stellen van ecocide (Wet strafbaarstelling ecocide). - Raad van State. Geraadpleegd op 15-11-2024.

¹⁸ RICHTLIJN (EU) 2024/1203 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 11 april 2024 inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht en tot vervanging van de Richtlijnen 2008/99/EG en 2009/123/EG, 4.

¹⁹ Zie artikel 3 lid 3 van de Richtlijn.

²⁰ Deze luidt als volgt: 'Voor de toepassing van dit Statuut wordt verstaan onder ecocide het verrichten van onrechtmatige of moedwillige handelingen verricht met de wetenschap dat er een aanzienlijke kans is dat ernstige alsmede omvangrijke dan wel langdurige schade aan het milieu wordt toegebracht door deze handelingen' (Stop Ecocide Foundation, Legal definition of ecocide completed, juni 2021, www.stopecocide.earth/expert-drafting-panel.) Independent Expert Panel for the Legal Definition of Ecocide, Commentary and Core Text June 2020.

²¹ Zie artikel 25 van het Statuut van Rome.



10. Biodiversiteitsverlies is een financieel risico én kan rendement opleveren

Het rekening houden met de impact van biodiversiteitsverlies op een beleggingsportefeuille wordt vaak benaderd vanuit een risicoperspectief. Er zijn ook mogelijkheden om via gerichte beleggingen waarde te creëren én financieel rendement te behalen. In die zin zijn er dus meerdere benaderingen van beleggen met het oog op biodiversiteit.

Wanneer het gaat om het beperken van risico's in de portefeuille dan kan dat op twee manieren. De eerste manier is door bedrijven die een relatief hoge negatieve impact hebben op biodiversiteit uit te sluiten (of er minder in beleggen). De tweede manier is door bedrijven die sterk afhankelijkheid zijn van biodiversiteit in hun bedrijfsmodel uit te sluiten (of er minder in beleggen).

Indien beleggingskeuzes gedreven zijn vanuit een risicoperspectief zegt dat niks over het verwachte financiële rendement. Zelfs beleggingen in het directe herstel of behoud van biodiversiteit kunnen een positief financieel rendement behalen. Voorbeelden van directe beleggingen in biodiversiteit zijn projecten voor natuurherstel die zich richten op het beschermen en vergroten van natuurgebieden, zoals de Blue Bonds uitgegeven door de Wereld Bank. Bij beleggingen die een

indirecte positieve impact op biodiversiteit hebben, is het makkelijker een positief financieel rendement te genereren. Een voorbeeld hiervan zijn bedrijven die actief zijn in de aquacultuur (viskwekerij). Deze bedrijven dragen niet direct bij aan behoud of herstel van biodiversiteit, maar zorgen wel indirect voor een lagere druk op de natuurlijke vispopulaties en dragen daarmee bij aan het behoud en mogelijk zelfs toename van de biodiversiteit (overigens naast ook negatieve effecten op biodiversiteit).

Een belangrijke vraag blijft of een beleggingsportefeuille met oog voor biodiversiteit hetzelfde rendement kan behalen als een beleggingsportefeuille die hier geen rekening mee houdt. Dit is een complexe vraag. Historische rendementen geven hier geen uitsluitsel over en zijn naar alle waarschijnlijkheid niet maatgevend voor toekomstige rendementen. Conceptueel zijn er argumenten te bedenken voor zowel lagere als voor hogere rendementen. Per beleggingscategorie of beleggingstitel kan die afweging soms wel worden gemaakt door het verwachte rendement te vergelijken met een eerlijk alternatief. Dit geldt zowel voor do less harm als voor do good beleggingen.

11. Elke beleggingscategorie kan bijdragen, maar elk op een unieke manier

Doelgericht bijdragen aan het tegengaan van biodiversiteitsverlies kan binnen veel beleggingscategorieën. Hoe die bijdrage wordt gerealiseerd en wat er mee bewerkstelligd wordt kan sterk verschillen. Zoals dat voor meer duurzaamheidsthema's geldt, is ook hier het verschil zichtbaar tussen beleggingen in publieke en private markten. Daarnaast is er ook een duidelijk verschil in de verwachte bijdrage tussen beleggingen in bedrijven en in overheden.

Bij beleggingen in aandelen- en obligatiemarkten ligt de toegevoegde waarde voornamelijk in het beperken van de negatieve impact op biodiversiteit. Dat kan gerealiseerd worden door enerzijds invloed via stemmen en engagement uit te oefenen en anderzijds door middel van het bewuster alloceren van kapitaal middels een restrictiever uitsluitingsbeleid of een insluitingsbeleid. Dit kan gerealiseerd worden via een passieve implementatie in de vorm van een passieve strategie of enhanced indexing strategie. Hierbij wordt er beperkt afgeweken van de brede marktindex door de bedrijven uit te sluiten die het slechts scoren op biodiversiteit. Ook kan het gerealiseerd worden via een actieve implementatie in de vorm van een best-in-class strategie. Hierbij wordt er sterk afgeweken van de brede marktindex door alleen te beleggen in bedrijven die het best scoren op biodiversiteit of door een actieve thematische benadering (biodiversity equity fondsen). Hoewel deze laatste strategieën niet geschikt zijn voor een volledige beleggingscategorie, kunnen ze zeker worden ingezet als een beperkte allocatie binnen

een beleggingscategorie, bijvoorbeeld als een 'satellite' in een core-satellite aanpak.

Binnen de vastrentende portefeuilles zijn er mogelijkheden in de vorm van green bonds of sustainability-linked bonds die specifiek gelinkt zijn aan biodiversiteit. Integratie in bestaande portefeuilles is daarmee relatief eenvoudig. Overheidsobligaties zijn traditioneel een grote beleggingscategorie. Via door overheden uitgegeven green bonds kan ook in deze beleggingscategorie invulling worden gegeven aan het thema biodiversiteit. Ook kan er bij de keuze voor obligaties van verschillende overheden rekening worden gehouden met het biodiversiteitsbeleid van het land.

Binnen private markten zijn meer mogelijkheden om bij te dragen aan het tegengaan van biodiversiteitsverlies. Dit betreft deels kleinere bedrijven, zoals beleggingen in venture capital, private equity of private debt. Hier biedt actief aandeelhouderschap meer kansen om verandering te realiseren, omdat de invloed relatief groter is. Private markten omvatten ook grotere projecten, zoals beleggingen in infrastructuur of vastgoed, waarbij directe invloed kan worden uitgeoefend op de uitvoering en impact van deze projecten. Daarnaast zijn er specifieke beleggingscategorieën binnen private markten met een directe relatie tot biodiversiteit, zoals sustainability-linked loans, green loans, timberland (duurzaam beheerde productiebossen) en landbouwgrond (met aandacht voor biodiversiteit).



12. De beschikbare data neemt toe maar is nog vaak onvoldoende

Zoals in het vorige hoofdstuk is beschreven, is biodiversiteit een complex en dynamisch concept. Dat maakt dat de beschikbare data nog beperkt en gefragmenteerd is. Net zoals bij andere duurzaamheidsthema's kunnen voorlopige metingen, richtlijnen en benchmarks helpen om een begin te maken. Inmiddels zijn er talloze initiatieven, tools en dataproviders die biodiversiteit vertalen in bruikbare data, ook specifiek voor beleggers. Denk hierbij aan tools zoals de Biodiversity Intactness Index (BII)²², de ENCORE-tool²³ en de Integrated Biodiversity Assessment Tool (IBAT)²⁴.

Een voorbeeld van nieuwe beschikbare data is de Mean Species Abundance (MSA) maatstaf. Dit is een gangbare maat voor biodiversiteit, die soortenrijkdom meet ten opzichte van de oorspronkelijke natuur. Het instrument berekent de impact van bedrijfsactiviteiten,

inclusief toeleveringsketens, op biodiversiteit en vermenigvuldigt dit met het landgebruik. Dataproviders zoals Carbone4 en Iceberg Datalab bieden MSA-tools aan, gebaseerd op bedrijfsdata of gesimuleerde gegevens. Deze tools helpen beleggers biodiversiteit te integreren in analyses en portefeuilles, zelfs bij beperkte data.

MSA-data kunnen beleggers helpen bij het kwantificeren van biodiversiteitsimpact en het identificeren van sectoren en bedrijven met een hoge impact of potentieel om te innoveren. Dit ondersteunt zowel investeringen in sectoren die bijdragen aan biodiversiteitsherstel als de integratie van biodiversiteitsdata in analyses en portefeuilles. Daarnaast biedt het een basis voor engagement met bedrijven om transparantie te vergroten en bij te dragen aan langetermijnstrategieën voor economische en ecologische veerkracht.

13. Vertel eerlijk wat je doet

Beleggers zouden de verantwoordelijkheid moeten nemen om eerlijk en transparant te rapporteren over hun aanpak, resultaten én tekortkomingen. Dit begint met realistische verwachtingen van beleggers over de impact van hun investeringen. Het beperken van schade aan biodiversiteit door do less harm beleggingen is vaak eenvoudiger en sneller te realiseren dan het herstellen van ecosystemen via do good beleggingen. Indien beleggers rekening houden met biodiversiteit dan is dat vaak via do less harm. Echter, do less harm beleggingen worden vaak gepresenteerd als do good beleggingen. Transparantie over welke

bijdrage wordt geleverd aan het behoud van biodiversiteit is essentieel. Daarnaast is het ook goed om te vermelden wat niet wordt gedaan.

'Meten is weten' helpt bij het rapporteren. Frameworks zoals de Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD) helpen beleggers om consistent en geloofwaardig te rapporteren, ook over impact op biodiversiteit. Tegelijkertijd kunnen beleggers bedrijven aanmoedigen om meer data beschikbaar te stellen, zodat rapportages over biodiversiteit steeds vollediger en effectiever worden.

²² Biodiversity Intactness Index (BII). (2024). tnfd.global. <https://tnfd.global/tools-platforms>

²³ ENCORE. (2024). tnfd.global. <https://tnfd.global/tools-platforms/encore/>

²⁴ Locate assessment tools. (2024). tnfd.global. <https://tnfd.global/assessment-guidance/locate-assessment-tools/>

Best practices

Het thema biodiversiteit ontwikkelt zich snel binnen de financiële sector. Bij het integreren van een nieuw thema komen ook nieuwe uitdagingen kijken. Ondanks de realiteit van deze uitdagingen is geen tijd te verliezen om actie te ondernemen op biodiversiteitsverlies wereldwijd. Deze best practices laten zien wat er al wel mogelijk is op het gebied van meten van biodiversiteit, integratie van biodiversiteit in risicomanagement en het investeerbaar maken van biodiversiteit.

Best practice: inzicht krijgen in biodiversiteitsrisico's

Het Wereld Natuur Fonds heeft met het Global Observation and Biodiversity Information Portal een platform opgezet dat geografische gegevens, kaarten en apps samenbrengt ter ondersteuning van wereldwijde natuurbescherming. Dit portaal visualiseert high-level data over biodiversiteitsrisico's en biedt een brede eerste beoordeling van kwetsbare gebieden. Het is een nuttige tool om risicogebieden bij kapitaalallocatie te identificeren, ook wanneer gedetailleerde datasets nog ontbreken.²⁵

Daarnaast biedt het Wereld Natuur Fonds met het Biodiversity Risk Filter een (gratis) tool die bedrijven en financiële instellingen helpt biodiversiteitsrisico's te identificeren en beoordelen. De tool combineert

gegevens van gerenommeerde bronnen zoals NASA, IUCN en de Wereldbank en maakt het mogelijk om risico's te analyseren op wereldwijde schaal, inclusief specifieke risicogebieden en ecosystemen. Het filter vertaalt complexe biodiversiteitsinformatie naar praktische inzichten en biedt aanbevelingen voor risicobeheer en actieplannen. Hiermee kunnen bedrijven al met beperkte data een eerste analyse uitvoeren en stappen zetten zonder te wachten op complete datasets.²⁶

Dit is een voorbeeld van beperkte data waar wel al mee gewerkt kan worden zonder dat er gewacht wordt op een complete en gedetailleerde dataset.

Best practice: het meten van biodiversiteit

Meerdere partners uit de vermogensbeheerindustrie, waaronder Cardano, hebben het project Green PRAXIS gefinancierd. Verschillende universiteiten werken mee aan dit project en hebben samen een methode ontwikkeld waarmee de status van de biodiversiteit in een gebied te meten is aan de hand van geluiden. Door geluidslandschappen te analyseren in zowel natuur- als productiebossen werd duidelijk dat natuurbossen diverser zijn qua

dierenleven dan productiebossen, waar vooral insectengeluiden domineerden. Deze techniek biedt bedrijven een betaalbare manier om de impact van landgebruik op biodiversiteit te beoordelen.²⁷ De informatie uit bio-akoestische technologie wordt, hoewel nog op kleine schaal, door bedrijven en beleggers toegepast om de impact op biodiversiteit te monitoren en te verbeteren.

²⁵ GLOBIL - Open data. (z.d.). <https://globil-panda.opendata.arcgis.com/>

²⁶ WWF Biodiversity Risk Filter. (z.d.). <https://riskfilter.org/biodiversity/home>

²⁷ Mpelgrim. (2024, 28 maart). The power of sound: Results of bioacoustics study offer potential for biodiversity measurements to investors. Cardano - NL - English. <https://www.cardano.nl/en/the-power-of-sound/>

Best practice: het rapporteren over biodiversiteit

De Task Force on Nature-related Disclosures (TNFD) is ontwikkeld voor bedrijven en financiële instellingen om risico's en kansen op het gebied van natuur en biodiversiteit te identificeren en hierover te rapporteren.²⁸ Dit raamwerk is ontwikkeld door meer dan duizend wetenschappers en experts uit de financiële en natuurbeschermingssector.

Het TNFD-raamwerk bestaat uit drie onderdelen: kernconcepten en definities, een stappenplan voor organisaties die voor het eerst naar natuur gaan kijken en aanbevelingen voor de rapportage hierover.²⁹ De implementatie van het TNFD-raamwerk vereist een geïntegreerde benadering binnen de organisatie. Dit betekent dat biodiversiteit niet alleen wordt gezien als een verantwoordelijkheid van het duurzaamheidsteam, maar als een strategische

prioriteit voor de hele organisatie. Het betrekken van verschillende afdelingen, van risicomanagement tot investeringsbeslissingen, is essentieel om de voordelen van het raamwerk volledig te benutten.

Het TNFD-raamwerk biedt organisaties een aantal belangrijke voordelen. Het helpt bij risicomanagement door inzicht te bieden in de afhankelijkheid van en impact op natuur, waardoor natuurgerelateerde risico's effectiever beheerst kunnen worden, met name in sectoren zoals landbouw, energie en vastgoed. Daarnaast biedt het strategische kansen, zoals het verbeteren van de reputatie. Tot slot bereidt het bedrijven voor op strengere regelgeving, zoals de EU-duurzaamheidsrichtlijnen (CSRD) en de mogelijke invoering van ecodidewetgeving.

Best practice: het investeerbaar maken van biodiversiteit

Eind 2021 is ASN een biodiversiteitsfonds gestart. Dit fonds belegt onder meer in gezonde bossen en duurzame visserij. Het fonds investeert in een (bijzondere) combinatie van publieke en private beleggingen zowel met aandelen en vastrentende beleggingen. Tijdens de opstartfase belegt het ASN Biodiversiteitsfonds in projecten en bedrijven over

de hele wereld en specifiek in opkomende markten zoals Kenia, Colombia en Ivoorkust. In de toekomst zal het fonds ook in Nederland en Europa investeren. Het duurzame rendement wordt gemeten in vermeden CO₂-uitstoot (kilo's) en het voorkomen van biodiversiteitsverlies in vierkante meters.³⁰

²⁸ De TNFD – een tool voor de natuur-positieve economie. (2023). [Report].

<https://www.wwf.nl/globalassets/pdf/green-finance/uitleg-over-TNFD-in-sneltrainvaart.pdf>

²⁹ Taskforce on Nature-related Financial Disclosures | WWF | Steun de natuur. (z.d.). [business.wwf.nl. https://business.wwf.nl/en/support-nature/investing-in-green-projects/tnfd](https://business.wwf.nl/en/support-nature/investing-in-green-projects/tnfd)

³⁰ ASN Biodiversiteitsfonds. (z.d.). <https://www.asnbank.nl/beleggen/beleggingsfondsen/asn-biodiversiteitsfonds.html>



V. Overwegingen voor de toekomst

14. Regelgeving en AI zullen bijdragen aan betere informatiestromen

Duurzaamheidswetgeving heeft de beschikbaarheid van data over biodiversiteit al verbeterd en zal dit in de toekomst verder versterken. De invoering van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) was een eerste stap en heeft er al toe geleid dat er meer aandacht is voor 'PAI'³¹ op biodiversiteit, een van de verplichte 'principal adverse impact' indicators waarover gerapporteerd moet worden. Dataproviders en financiële instellingen kijken daardoor beter naar de informatie die beschikbaar is bij bedrijven zelf en ook op welke manieren data kan worden bijgeschat. De beschikbaarheid van data zal sterk toenemen omdat veel bedrijven onder de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) moeten gaan rapporteren over biodiversiteitsverlies. In 2025 zal er voor het eerst zowel over de financieel materiële risico's voor het bedrijf als over de negatieve impact van het bedrijf worden gerapporteerd. Hoewel de reikwijdte van CSRD niet mondiaal is en gefaseerd wordt ingevoerd, met de grote bedrijven eerst, zal dit ertoe leiden dat de beschikbaarheid van data ten aanzien van biodiversiteitsmaatstaven zal verbeteren. Ook de introductie van de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD) zal ertoe leiden dat er door bedrijven (en in bepaalde mate door financiële instellingen) meer aandacht moet worden besteed aan het onderzoeken en adresseren van de

impact op biodiversiteit van het bedrijf zelf, maar ook van de bedrijven in diens waardeketen. Al deze duurzaamheidsregelgeving leidt dus tot de beschikbaarheid van meer biodiversiteitsdata.

Tegelijkertijd nemen ook de mogelijkheden toe om data op andere manieren te verkrijgen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van satellietbeelden (zoals Satelligence), geluiden ('bioacoustics', zoals het eerdergenoemde Green Praxis) of camerabeelden voor 'wildlife monitoring'.

Het toepassen van artificial intelligence (AI) kan het verzamelen, combineren en interpreteren van deze data efficiënter maken. Hiermee kan bijvoorbeeld ongestructureerde data geschikt wordt gemaakt voor beleggingsanalyse, zoals het verzamelen van informatie van webpagina's, nieuwsberichten of jaarverslagen. Ook zijn er steeds meer geavanceerdere modellen om ontbrekende data in te schatten wanneer dit niet beschikbaar is vanuit het bedrijf zelf. Ten slotte kan het koppelen van verschillende databronnen extra inzicht geven, zoals bijvoorbeeld in de samenhang tussen klimaatverandering en biodiversiteit. De puzzel om inzicht te krijgen in biodiversiteitsverlies en beleggingskansen zal daarmee steeds completer worden.

³¹ EU Verordening 6.4.2022 C(2022) 1931



Investeren in biodiversiteit voor een leefbare aarde

Maxime Eiselin, Senior Expert Nature-based Solutions, IUCN NL

IUCN NL, de Nederlandse tak van de International Union for Conservation of Nature, zet zich in voor het behoud en herstel van biodiversiteit. De missie van IUCN NL is het beschermen van natuur als fundament voor al het leven op aarde, met speciale aandacht voor gebieden met hoge natuurwaarde en de gemeenschappen die hiervan afhankelijk zijn.

Samen met wereldwijde partners ontwikkelt en implementeert IUCN NL programma's gericht op natuurbescherming. Daarnaast adviseren we bedrijven, organisaties en overheidsinstanties over effectieve bijdragen aan biodiversiteitsherstel. Beleggers en pensioenfondsen spelen hierin een sleutelrol door te investeren in bedrijfsmodellen die de natuur ondersteunen, wat het verlies aan biodiversiteit kan helpen stoppen.

IUCN NL benadrukt het belang van het afbouwen van financiering voor schadelijke activiteiten zoals ontbossing, vervuiling en niet-duurzame landbouw. In plaats daarvan moedigen ze investeringen aan in rendabele bedrijven die natuur beter beheren of ontwikkelen, met positieve effecten zoals koolstofvastlegging, waterfiltratie, bestuiving van gewassen en overstromingsbeheer. Het opnemen van een natuurlijk kapitaalrekening naast de financiële balans is hierbij een waardevolle stap. De IUCN Global Standard for Nature-based Solutions biedt richtlijnen voor het beoordelen van de kwaliteit van biodiversiteitsprojecten.

Er zijn diverse financiële mechanismen om in biodiversiteit te investeren, waaronder:

- Betalingen voor ecosysteemdiensten (Payment for Ecosystem Services, PES):

Dit concept waardeert de diensten die ecosystemen leveren, zoals waterzuivering en bodemvruchtbaarheid, en zorgt voor financiële compensatie om deze diensten te behouden.

Hoewel PES vaak wordt geïnitieerd door overheden kunnen beleggers ook deelnemen via gespecialiseerde impact- of ESG-fondsen van banken en vermogensbeheerders die deze programma's financieren.

- Groene obligaties: Het aandeel groene obligaties gericht op natuurbehoud steeg van 5% in 2020 naar 16% in 2023. Projecten die bijdragen aan biodiversiteitsherstel, zijn bijvoorbeeld herbebossing en herstel van mangroven. Triodos Bank gebruikt groene obligaties om tegen 2030 €500 miljoen te investeren in Nature-based Solutions, zoals projecten voor klimaatbestendige landbouw en bescherming van kwetsbare ecosystemen.

Hoewel dergelijke initiatieven relatief nieuw en soms complex zijn, bieden ze financiële instellingen de kans om biodiversiteit te beschermen én te profiteren van de voordelen van gezonde ecosystemen, zoals minder risico's en stabiele, duurzame rendementen.

15. Geen woorden, maar data – of allebei?

Waar nog geen data beschikbaar is, ligt er een nieuwe rol voor beleggers om bedrijven te laten nadenken over de risico's en negatieve impact. Op basis van inzicht in vergelijkbare sectoren, bedrijven en regio's, kunnen beleggers parallellen trekken en best practices delen, zonder zich te verschuilen achter het argument 'er is geen data'. Veel samenwerkingsverbanden op het gebied van engagement zijn hier al actief mee gestart, zoals het UN PRI Spring initiatief.³² Net zoals engagement bedrijven heeft aangemoedigd om klimaatverandering aan te pakken - en nog steeds doet -, zou het ook voor biodiversiteit een katalyserende rol moeten spelen.

In die zin zijn de overeenkomsten met de integratie van klimaatveranderingsindicatoren, zoals CO₂ data, groot. Net zoals CO₂-data niet vanaf het begin perfect was, kan biodiversiteitsdata stapsgewijs worden verbeterd en geïntegreerd. Door te beginnen met beschikbare data over bedreigde soorten en habitatverlies en je te

verdiepen in de mogelijkheden ervan, kan beter inzicht worden verkregen in de potentiële impact en afhankelijkheid van bedrijven ten opzichte van biodiversiteit. Het doel is niet om direct een volledig geoptimaliseerde integratie van biodiversiteit te hebben, maar om portefeuilles stapsgewijs te versterken door beschikbare data te gebruiken en daarop te sturen.

Als belegger is het niet nodig om het wiel opnieuw uit te vinden. Begin klein en bekijk sectoren en bedrijven die binnen de beleggingsportefeuille een grote impact op biodiversiteit hebben, zoals olie en gas-, voedingsmiddelen- en chemische industrie.³³ Daarnaast is het ook mogelijk om te beleggen in nieuwe circulaire subsectoren. Het verzamelen van biodiversiteitsdata en het opbouwen van basiskennis is een belangrijke eerste stap om een goed beeld te krijgen van biodiversiteitsrisico's en geleidelijk meer grip te krijgen op de integratie van biodiversiteit binnen het beleggingsproces.

16. Beoordeel een belegging op een bredere rendementsmaatstaf

Traditioneel wordt rendement gedefinieerd als de financiële opbrengst die in balans moet staan met het beleggingsrisico. Een belegging wordt binnen een portefeuille vaak beoordeeld op de bijdrage aan financieel rendement en risico. Maar is deze 'smalle' definitie van rendement wel de beste manier om een belegging te beoordelen? Vaak wordt aangenomen dat maatschappelijk rendement niet ten koste mag gaan van financieel rendement.

Het meenemen van maatschappelijk rendement als onderdeel van de rendementsmaatstaf kan op de korte termijn financieel rendement beïnvloeden. Op de lange termijn kan het echter juist waarde opleveren. En zelfs als dat niet zo is, rijst de vraag of het voor eindbeleggers, zoals pensioendeelnemers, niet beter is om maatschappelijk rendement te realiseren, ook als dat ten koste gaat van financieel rendement.

Voor institutionele beleggers staat lange-termijnwaarde juist centraal. Dit zou ook moeten blijken uit het meenemen van alle lange termijneffecten van de beleggingen inclusief de impact op biodiversiteit. Als impact op biodiversiteit structureel wordt gemeten en erop wordt gestuurd dan zou de waarde, zowel financieel als maatschappelijk³⁴, duidelijk worden. Vergelijk het met menselijk kapitaal: het vergroten van welzijn van mensen versterkt de samenleving en draagt ook bij aan economische veerkracht. De omslag naar een bredere integrale waardering begint dus bij een brede definitie van rendement: één die rekening houdt met alle kapitalen binnen brede welvaart.

³² PRI | Spring. (z.d.). PRI. <https://www.unpri.org/investment-tools/stewardship/spring>

³³ Finance for Biodiversity Foundation. (z.d.). Briefing paper - Top 10 biodiversity-impact ranking of company industries. <https://www.financeforbiodiversity.org/wp-content>

³⁴ Bourdieu, P. (2018). The Forms of Capital. In Routledge eBooks (pp. 78–92). <https://doi.org/10.4324/9780429494338-6>

VI. Conclusie

In deze position paper hebben we in vier hoofdstukken zestien stellingen over biodiversiteit behandeld. De stellingen zijn gebaseerd op wetenschappelijke inzichten, praktijkvoorbeelden en onze positie ten aanzien van verantwoordelijkheid van de vermogensbeheerindustrie. Per stelling geven we graag nog eens beknopt weer hoe we zijn uitgekomen bij deze positie.

— 1. Biologische diversiteit staat onder druk

Biodiversiteit neemt wereldwijd in hoog tempo af door menselijke activiteiten. De huidige uitsterfsnelheid is tot 1.000 keer hoger dan natuurlijk verwacht, met ingrijpende gevolgen voor ecosystemen en economieën. Zonder drastische actie zal deze trend alleen maar versnellen.

— 2. Biodiversiteitsverlies kan klimaatverandering versnellen en andersom

Klimaatverandering en biodiversiteitsverlies zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Gezonde ecosystemen slaan CO₂ op en bieden bescherming tegen klimaatverandering. Maar zodra biodiversiteit afneemt, verliezen ecosystemen deze functie, wat de opwarming van de aarde versnelt en verdere natuurschade veroorzaakt.

— 3. Biodiversiteitsverlies verlaagt de leefbaarheid van de aarde

Afname van biodiversiteit verstoort de natuurlijke balans en ondermijnt essentiële ecosysteemdiensten zoals voedselproductie, waterzuivering en klimaatregulatie. Dit vergroot de kwetsbaarheid van samenlevingen voor natuurrampen, ziektes en voedselschaarste, wat de leefbaarheid op aarde fundamenteel aantast.

— 4. Biodiversiteitsverlies heeft economische impact

Biodiversiteitsverlies brengt economische stabiliteit in gevaar. Ongeveer de helft van het wereldwijde BBP is afhankelijk van goed functionerende ecosystemen. Sectoren zoals landbouw, visserij en farmacie leunen sterk op natuurlijke hulpbronnen en ecosysteemdiensten. De afname van bestuivers, bodemvruchtbaarheid en waterkwaliteit verhoogt productiekosten en bedreigt lange termijn economische groei en werkgelegenheid.

— 5. De aandacht voor biodiversiteitsverlies groeit

Biodiversiteit krijgt steeds meer aandacht op de internationale agenda, met als mijlpaal het Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework. Toch blijft de uitvoering achter, zoals bleek bij COP16 in 2024. Dit onderstreept de noodzaak voor bedrijven en financiële instellingen om biodiversiteit structureel in hun strategie te verankeren.

— 6. Het belang van biodiversiteitsbehoud is ook cruciaal voor de financiële sector

Biodiversiteitsverlies brengt niet alleen ecologische schade met zich mee, maar vormt ook een direct financieel risico. Vermogensbeheer, pensioenfondsen en banken lopen gevaar door waardeverlies van activa en instabiele markten. Strengere regelgeving zoals CSRD en SFDR verplicht financiële instellingen steeds meer om biodiversiteitsrisico's te identificeren en te mitigeren.

— 7. Het is belangrijk om onderscheid te maken tussen 'doing less harm' en 'doing good'

De meeste beleggingen beperken biodiversiteitsschade ('doing less harm'), terwijl slechts een klein deel actief bijdraagt aan herstel ('doing good'). Private markten bieden meer kansen voor impact, terwijl publieke markten vooral sturen op minder schade. Transparantie voorkomt greenwashing en schept realistische verwachtingen.

— 8. De financiële sector heeft baat bij meer aandacht voor een brede rendementsmaatstaf

Beleggen met oog voor biodiversiteit vraagt om een bredere kijk op rendement. Financieel rendement kan niet los worden gezien van natuurlijk kapitaal. Structurele integratie van de impact op en afhankelijkheid van biodiversiteit in investeringsbeslissingen is cruciaal voor langetermijnwaardecreatie.

— **9. Biodiversiteitsrisico is moeilijk te vermijden**

Zelfs met bewuste beleggingskeuzes blijft biodiversiteitsrisico een systeemrisico dat alleen collectief kan worden aangepakt. Financiële instellingen kunnen biodiversiteitsrisico's deels beheersen, maar niet volledig vermijden. Het negeren ervan vergroot reputatie- en juridische risico's.

— **10. Biodiversiteitsverlies is een financieel risico én kan rendement opleveren**

Bedrijven met een hoge afhankelijkheid van biodiversiteit lopen gevaar, terwijl investeringen in natuurherstel of duurzame alternatieven juist rendabel kunnen zijn. Beleggers moeten afwegen of ze sturen op schadebeperking of actief bijdragen aan biodiversiteitsherstel.

— **11. Elke beleggingscategorie kan bijdragen, maar elk op een unieke manier**

Beleggingscategorieën verschillen in hun impact op biodiversiteit. Publieke markten bieden mogelijkheden voor kapitaalsturing en actief aandeelhouderschap, terwijl private markten directe financiering van biodiversiteitsherstel mogelijk maken. Een gerichte strategie per categorie vergroot de effectiviteit van biodiversiteitsintegratie.

— **12. De beschikbare data neemt toe maar is nog vaak onvoldoende**

Biodiversiteitsdata is nog versnipperd en onvolledig, maar biedt een waardevol startpunt. Tools en metingen ontwikkelen zich snel, waardoor beleggers biodiversiteitsrisico's stap voor stap beter kunnen integreren in hun investeringsbeslissingen.

— **13. Vertel eerlijk wat je doet**

Beleggers moeten transparant zijn over de daadwerkelijke impact van hun investeringen op biodiversiteit. Het verschil tussen schade beperken en actief bijdragen aan herstel is groot, maar wordt in de praktijk vaak verward. Heldere communicatie voorkomt misleidende duurzaamheidsclaims en schept realistische verwachtingen bij stakeholders.

— **14. Regelgeving en AI zullen bijdragen aan betere informatiestromen**

Strengere regelgeving stimuleert betere biodiversiteitsrapportage, terwijl AI helpt om ontbrekende data te overbruggen. Dit versnelt de beschikbaarheid en kwaliteit van biodiversiteitsinformatie, waardoor deze beter bruikbaar wordt voor investeringsbeslissingen.

— **15. Geen woorden, maar data – of allebei?**

Het ontbreken van volledige biodiversiteitsdata mag geen reden zijn voor passiviteit. Beleggers kunnen risico's en kansen inschatten door bestaande inzichten en best practices toe te passen. Actieve betrokkenheid bij bedrijven stimuleert betere rapportage en meer bewustzijn rondom biodiversiteit.

— **16. Beoordeel een belegging op een bredere rendementsmaatstaf**

Traditionele rendementseisen houden onvoldoende rekening met de gevolgen van beleggingen voor biodiversiteit en hun afhankelijkheid ervan. Het meenemen van ecologische en sociale waarde in beleggingsbeslissingen helpt niet alleen de samenleving, maar kan ook langetermijnderendementen versterken door biodiversiteitsrisico's te verminderen en kansen voor natuurherstel te benutten.

Zoals beschreven in de best practices zijn er aanzienlijke mogelijkheden op het gebied van het meten van biodiversiteit, het integreren van biodiversiteit in risicomanagement en het creëren van investeringsmogelijkheden die biodiversiteit ondersteunen. Het is cruciaal dat de financiële sector haar inzet vergroot om biodiversiteitsverlies tegen te gaan en een positieve ontwikkeling te stimuleren. Hoewel er uitdagingen zijn op de weg naar een gezonde wereld met robuuste ecosystemen, is afwachten geen optie. De tijd om actie te ondernemen is nu.

Toekomst

Deze position paper is onderdeel van een serie. De komende jaren schrijven we position papers over verschillende relevante ESG-onderwerpen. AF Advisors heeft een team van duurzaam beleggen specialisten. Hiermee ondersteunen wij onze klanten in de uitdagingen op het gebied van MVB. Als deze paper aanleiding geeft om in gesprek te gaan over wat duurzaam beleggen voor jouw organisatie betekent, staan onze duurzaamheidsspecialisten klaar om verder te helpen.

Auteurs:

Lucienne de Bakker
Werner Bonekamp
Jasper Haak
Petra Stassen
Nikki Trip

e-mailadressen:

l.de.bakker@af-advisors.nl
w.bonekamp@af-advisors.nl
j.haak@af-advisors.nl
p.stassen@af-advisors.nl
n.trip@af-advisors.nl



Lucienne de Bakker



Werner Bonekamp



Jasper Haak



Petra Stassen



Nikki Trip

Dit paper is mede tot stand gekomen dankzij waardevolle input van Merle Kooijman (PhD-onderzoeker en docent aan de UvA), Oscar Bos (marien ecooloog bij Wageningen Marine Research) en Maxime Eiselin (senior expert en lead Nature-based Solutions bij IUCN NL). Daarnaast droeg onze oud-collega Hans van Putte bij als mede-auteur. In het Zeeuwse dorp Zonnemaire zet hij de stap naar een natuur-inclusieve vorm van landbouw. De gebruikte foto's zijn met dank aan Jasper Haak.

AF

Advisors

